

професійної підготовки студентів так, щоб забезпечити безперервну педагогічну практику, яка була б озброєна сучасними організаційними та методичними ідеями. Са це і буде предметом наших подальших досліджень.

Література:

1. Байкина Н.Г., Сермеев Б.В. *Физическое воспитание в школе глухих слабослышащих.* - М.: Сов. спорт, 1991. - 64 с.
2. Грибовська І.Б. *Особливості методики фізичного виховання глухих дітей. Методичні рекомендації.* - Львів, 2001.- с. 16-18.
3. Ємець О. *Діагностика та розвиток професійного мислення майбутніх учителів фізичної культури // Збірник наук. праць Волинського держ. універ. ім. Л. Україн - Луцьк, 2002. - Т. 1. - С. 72 - 73.*
4. Чудна Р.В. *Методологія дисципліни "Адаптивне фізичне виховання" // Молода спортивна наука України. - Львів, 2002. - Вип. 6. - Т. 1. - С.137-140.*
5. Чудна Р.В. *Обґрунтування структури та змісту навчальної дисципліни "Адаптивне фізичне виховання" в системі вищої фізкультурної освіти // Автореферат дис... канд. фіз. вих. - Київ, 2003. - 20 с.*
6. Чудная Р.В. *Адаптивное физическое воспитание: Монография.* - К.: Наукова думка, 2000. - 35 с.

FEATURES ROBOTS OF THE EXPERT IN SPECIAL SCHOOLS-BOARDING FOR DEAF CHILDREN

Halyna MALANCHUK

The Lviv State Institute of Physical Culture

Annotation. Contents of specialist's work in specialized boarding schools for deaf children being examined in the article. Methodic recommendations for work with deaf children at lessons of physical education have been systematized.

СПІВВІДНОШЕННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ СПРИТНОСТІ ТА ВИТРИВАЛОСТІ З ВЕСТИБУЛЯРНОЮ СТІЙКІСТЮ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ірина МАСЛЯК

Харківська державна академія фізичної культури

Постановка проблеми. У теперішній час проблема здоров'я підлітків молодшого покоління опинилась у ряду пріоритетних національних проблем нашої країни. Особливо у вирішенні проблеми зміцнення здоров'я дітей одно з важливих місць займає фізична культура, питання про вдосконалення процесу фізичного виховання в загальноосвітній школі є першорядним і актуальним.

Дослідження проводилися згідно зведеному плану НДР державного комітету молодіжної політики, спорту та туризму України на 2001–2005рр. з проблеми 2.1.6. «Комплексний підхід до вирішення завдань фізичного виховання учнівської молоді».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Темпи соціальних, економічних та технологічних змін в нашій країні вимагають від підростаючого покоління відповідного рівня фізичної підготовленості. Але на жаль, багато авторів, таких як: С.І.Присяжнюк, 2001; І.Вовченко, 2003; Л.Є. Шестерова, 2003 та ін., відмічають зниження рівня фізичної підготовленості дітей шкільного віку в останні роки. Відомо, що рівень фізичної підготовленості відображається рівнем розвитку фізичних якостей та запасом рухових вмінь та навичок.

Як відмічають : Б.В. Сермеев, 1987; Асмї Наземі, 1999; Ж.К. Холодов, В.С. Кузнецов, 2000; Б.М. Шиян, 2001 та ін., ефективність навчання руховим діям та виховання фізичних якостей в багатьох випадках визначається функціональним станом вестибулярного, слухового, зорового та ін. аналізаторів.

Одним з провідних місць у процесі навчання рухам і розвитку фізичних якостей належить вестибулярному аналізатору, за допомогою якого здійснюється регулювання рівноваги та переміщення тіла і голови у просторі. Надмірне подразнення вестибулярного апарату або підвищена реактивність дитячого організму щодо вестибулярних навантажень може бути одним з основних бар'єрів перешкоджаючих фізичному розвитку дітей.

Ряд дослідників: Н.М. Терентьева, 1970; В.Ф. Гружєвська, 1978; Г.В. Малка, Асмї Наземі, 1999; Л.Є. Шестерова, 2001 та ін. встановили, що тренування вестибулярного аналізатору з використанням спеціальних вправ сприяє не тільки підвищенню вестибулярної стійкості, але й позитивно впливає на більш швидке проявлення фізичних якостей та оволодіння руховими навичками. Особливо це дуже важливо у дітей молодшого шкільного віку, так як саме в цей період відбувається активний розвиток і становлення всіх функцій та систем організму, а також більш успішно здійснюється розвиток фізичних якостей та оволодіння рухами.

Багато авторів займалися питаннями взаємозв'язку рівня розвитку фізичних якостей вестибулярною стійкістю у школярів різного віку: Б.Д. Туров, 1987; О.У. Холтобіна, 1994; Асмї Наземі, 1999; Л.Є. Шестерова, 2003 та ін. Праць присвячених вивченню взаємозв'язку у дітей молодшого шкільного віку, ми в доступній нам літературі не знайшли, що й стало приводом для вивчення цього питання.

Мета дослідження полягала у виявленні співвідношення рівня розвитку стійкості та витривалості з вестибулярною стійкістю у дітей молодшого шкільного віку.

Для реалізації мети були поставлені такі завдання:

1. Визначити рівень розвитку спритності та витривалості у молодших школярів.
2. Дослідити показники функціонального стану вестибулярного аналізатора у дітей молодшого віку.
3. Визначити взаємозв'язок між параметрами, що вивчаються.

Дослідження проводилися на базі загальноосвітньої школи №143 м. Харкова, в якій брали участь понад 300 школярів 1–3 класів. Усі діти знаходилися під наглядом лікаря і були практично здорові.

Рівень спритності та витривалості визначався такими тестами:

Спритність: човниковий біг 4 x 9 (с); метання малого м'яча в горизонтальну ціль (розміром 2 м) з відстані 7 м (кількість попадань).

Витривалість: біг 500 м; рівномірний біг на місці за методикою Серг Шекурова з інтенсивністю 70% від максимальної (с).

Результати дослідження показані в таблицях 1 та 2.

Табл

Результати тестування рівня розвитку спритності та витривалості у уч молодших класів загальноосвітньої школи

Класи	Стать	Вид діяльності $\bar{X} \pm m$			
		Човниковий біг, с	Метання малого м'яча в ціль, кількість разів	Біг 500 м, с	Рівномірний біг на місці з інтенсивністю 70% від макс.
1	Хлопці	13,05 ± 0,18	1,1 ± 0,12	211,9 ± 7,07	117,7 ± 12,16
	Дівчата	13,99 ± 0,15	1,04 ± 0,12	237,6 ± 5,34	83,8 ± 9,57
	P(t)	< 0,0001	> 0,5	< 0,001	< 0,0,5
2	Хлопці	12,75 ± 0,28	1,27 ± 0,14	178,1 ± 6,69	125,3 ± 8,95
	Дівчата	13,15 ± 0,26	1,12 ± 0,13	194,9 ± 6,62	92,3 ± 10,55
	P(t)	> 0,1	> 0,5	> 0,1	< 0,01
3	Хлопці	12,4 ± 0,17	2,06 ± 0,23	151,6 ± 2,99	151,3 ± 9,13
	Дівчата	12,74 ± 0,12	1,41 ± 0,16	172,5 ± 2,71	118,9 ± 12,6
	P(t)	> 0,1	< 0,01	< 0,0001	< 0,05

Порівняння середніх результатів показників розвитку спритності (табл.1) виявляє, що при виконанні човникового бігу хлопці 1-3 класів показують результати вищі, ніж дівчата, однак ця різниця у учнів 2,3-х класів не достовірна, а у учнів 1-х класів достовірність спостерігається.

Порівнюючи ці ж результати між класами, ми виявили, що учні 1-х класів показують результати нижче, ніж учні 2-х та 3-х класів та мають достовірність відмінностей $P(t) < 0,005$ і $P(t) < 0,0001$, за винятком відмінностей в показниках хлопців 1-х та 2-х класів, де достовірності не виявлено $P(t) > 0,05$. Учні 2-х класів показують результати вищі, ніж учні 3-х класів, однак достовірності різниць також не виявлено $P(t) > 0,1$.

Порівнюючи середні дані човникового бігу з нормативами шкільної програми фізичного виховання ми встановили, що всі учні молодших класів показують результати відповідні, в основному, оцінці „незадовільно”.

Порівнюючи показники середніх величин у метанні малого м'яча в ціль, виявляється, що хлопці молодших класів показують кращі результати, ніж дівчата цих же класів, однак достовірних відмінностей між ними не виявлено, за винятком показників хлопців 3-х класів, де відмінність вірогідна.

При порівнянні цих же показників між класами ми встановили, що у хлопців 1-х класі відбувається достовірне покращення результатів $P(t) < 0,001$; $P(t) < 0,005$. Найвищі показники складають показники хлопців 1-х та 2-х класів, де достовірності відмінностей між ними не виявлено. Приблизно та ж картина спостерігається при дослідженні показників метання малого м'яча в ціль, де достовірності відмінності також не виявлено ($P(t) > 0,05$; $P(t) > 0,1$; $P(t) > 0,5$).

Таким чином, ці два показники говорять про те, що у школярів молодших класів рівень розвитку спритності, в основному, з віком підвищується, а за статевими ознаками достовірно не розрізняється.

Визначаючи рівень розвитку витривалості (табл. 1) за бігом 500 м виявляється, що хлопці 1-3-х класів показники вищі, ніж у дівчат цих же класів, і ці відмінності достовірні.

у учнів 2-х класів. У учнів 3-х класів, як хлопців так і дівчат середні результати з віком достовірно покращувались $P(t) < 0,01 - 0,0001$. Порівнюючи показники середніх величин у рівномірному бігу на місці з інтенсивністю 70% від максимальної, виявлено, що хлопці молодших класів показують результати достовірно вищі, ніж дівчата.

При порівнянні цих же результатів між класами, встановлено, що у учнів 3-х класів середні показники достовірно кращі, ніж у учнів 1-х та 2-х класів, але у дівчат 2-х, 3-х класів ця відмінність не вірогідна $P(t) < 0,05$ (д. 1-х, хл. 2-х кл.); $P(t) < 0,01$ (х. 1-х кл.); $P(t) > 0,1$ (д. 2-х кл.). Як у хлопців, так і у дівчат 2-х класів показники середніх величин вищі, ніж у учнів 1-х класів, однак ця відмінність також не достовірна $P(t) > 0,5$.

Порівняння середніх даних у рівномірному бігу на місці з інтенсивністю 70% від максимальної з нормативними показниками по Л.П.Сергієнко (2001), ми встановили, що учні 2-х та 3-х класів показують результати вище середнього рівня. Дані учнів 1-х класів порівняти нам не вдалося, тому що нормативи для цього віку автором не запропоновані.

Таким чином, рівень розвитку витривалості у хлопців молодших класів достовірно вищий, ніж у дівчат. З віком цей показник в основному покращується.

Стан вестибулярної стійкості визначали за показниками відхилення від прямої в ходьбі на 5 метровому відрізку, швидкості бігу та точності відтворювання руху у суглобовому суглобі за допомогою кінематометра Н.М.Жуковського. Вестибулярний стан подразнювали 5-ти кратним обертанням праворуч на кріслі Барані (5 обертів за 10 сек). Результати фіксувалися, як до, так і відразу після вестибулярного подразнення. Отримані дані показані в табл.2.

Таблиця 2.

Результати визначення окремих функцій рухового аналізатору до і після вестибулярного подразнення у учнів 1 – 3 класів

Клас	Вид діяльності $\bar{X} \pm m$					
	Відхилення при ходінні, см		Швидкість бігу, с		Кінематомітрія, градуси	
	До обертання	Після обертання	До обертання	Після обертання	До обертання	Після обертання
1-клас	54,02±11,25	145,2±25,39	6,97±0,16	7,53±0,19	24,25±1,28	20,67±0,82
2-клас	57,65±10,83	106,8±14,95	7,46±0,14	7,97±0,18	26,9±1,36	22,59±1,06
3-клас	>0,5	>0,1	<0,05	>0,1	>0,05	>0,1
1-клас	36,04±6,46	123±21,39	6,53±0,15	7,04±0,16	23,92±1,17	20,12±1,08
2-клас	58,25±9,28	163,9±28,91	7,08±0,12	7,67±0,18	26,25±1,05	21,8±1,38
3-клас	>0,05	>0,1	<0,005	<0,005	>0,5	>0,5
1-клас	47,51±8,14	151,2±31,66	6,33±0,16	6,95±0,18	24,37±1,34	20,53±0,8
2-клас	54,2±11,05	161±29,66	7,05±0,14	7,66±0,2	22,67±1,33	27,02±1,39
3-клас	>0,5	>0,5	<0,001	<0,005	>0,5	<0,0001

Порівняння середніх результатів відхилення при ходьбі по прямій показало, що у хлопців молодших класів відхилення від орієнтира менше, ніж у дівчат молодших класів. При цьому спостерігається різноспрямована картина в показниках середніх величин вікових груп.

Середні показники відхилення від осової лінії як у хлопців, так і у дівчат 1-3 кл. при повторному навантаженні достовірно збільшувались при порівнянні з вихідними показниками $P(t) < 0,005$ (д. 1-х кл.). В середньому у хлопців 1-х кл. у межах 91,18 см,

2-х – 87 см, 3-х – 103,69 см; у дівчат 1-х кл – 49,15 см, 2-х – 105,6 см, 3-х – 106,8 см. Помічено, що школярі молодших класів до обертання відхилились переважно праворуч, а після нього – ліворуч.

Порівнюючи середні дані у швидкості бігу, виявлено, що хлопці 1-3-х класів показують результати вищі, ніж дівчата, з віком ці результати покращуються. У хлопців так і у дівчат молодших класів середні показники у швидкості бігу до обертання достовірно погіршилися при порівнянні з вихідними даними $P(t) < 0,05$ (у дів. 2-х кл.).

При порівнянні середніх результатів кінематометрії ми бачимо, що до вестибулярного подразнення похибка у точності відтворювання заданої амплітуди руху (25°), в основному складає приблизно $\pm 1^\circ$, а після вестибулярного навантаження достовірно погіршилася $P(t) < 0,01$; $P(t) < 0,005$ (у дів. 1-х та 2-х кл.) в середньому у хлопців 1-х кл. на $4,33^\circ$, 2-х кл. – $4,88^\circ$, 3-х кл. – $4,47^\circ$; у дівчат 1-х кл. – $2,41^\circ$, 2-х кл. – $3,2^\circ$, 3-х кл. – $2,02^\circ$, при цьому правило, спостерігалось зменшення заданої амплітуди руху.

Помічено, що за статевими ознаками та в віковому аспекті середні показники кінематометрії, в основному, достовірно не відрізняються.

Таким чином, виходячи з того, що після вестибулярного подразнення результати всіх проведених досліджень достовірно погіршилися, це дозволяє говорити про недостатню вестибулярну стійкість учнів молодшого шкільного віку, як хлопців так і дівчат. За статевими ознаками та в віковому аспекті рівень вестибулярної стійкості в основному достовірно не відрізняється.

Усреднюючи показники кореляційної залежності між рівнем розвитку спритності та витривалості й функціонального стану вестибулярного аналізатору, слід відмітити, що в основному ця залежність виявлялася у середньому за величиною взаємозв'язку. При цьому цікаво відмітити, що у хлопців сильніше виражена залежність між показниками вестибулярної стійкості та човникового бігу, а у дівчат між показниками вестибулярної стійкості та метання малого м'яча в ціль. Ця залежність не відрізняється за віковою, так і за статевою ознакою.

На підставі проведених нами досліджень можна зробити такі висновки:

1. Порівняння отриманих результатів тестування рівня розвитку спритності з нормативами шкільної програми показало, що вони відповідають, в основному, оцінці „незадовільно” як у хлопців, так і у дівчат 1-3 класів.

Порівняння отриманих результатів тестування рівня розвитку витривалості у 2,3-х класів з нормативними показниками по Л.П. Сергієнко (2001) показало, що вони відповідають оцінці вище середньої.

2. Оцінюючи ступінь помилки у відхиленні при прямоходінні, швидкості бігу та точності відтворювання руху після вестибулярного навантаження, ми відзначили недостатню вестибулярну стійкість. При цьому статевої різниці не виявлено.

3. Кореляційний аналіз між рівнем розвитку спритності та витривалості й функціональним станом вестибулярного аналізатору виявив, в основному, середній взаємозв'язок.

Враховуючи, що вестибулярна стійкість у молодших школярів, на наш погляд, має низький рівень, вважаємо доцільним включання в уроки фізичної культури молодших школярів спеціальних вправ, що підвищують функціональний стан вестибулярного аналізатора. Вважаємо, що підвищення вестибулярної стійкості покращить, на наш погляд показники рівня розвитку фізичних якостей, але це потребує додаткової наукової розробки даної проблеми.

Література:

- Асмі Наземі. Розвиток координації рухів у дітей 7-9 р. на уроках фізичної культури у середній школи на підґрунті спрямованого на сенсорні системи: Автореф. дис....канд. наук з фізичного виховання і спорту/ Нац. ун-т ф. в. і спорту України. – К., 1999. – 19 с.
- Вовченко І.І. Фізична підготовленість і здоров'я молодших школярів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. – Х., 2001. - №18. – С. 42-47.
- Малодов Ж.К., Кузнецов В.С. Теория и методика физического воспитания и спорта. – М.: Изд. центр "Академия", 2000. – 480 с.
- Митобина О.У. Вплив спеціальних вправ на підвищення стійкості вестибулярного аналізатора у дітей 2-5 р.: Автореф. дис....канд. пед. наук. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 1994. – 18 с.
- Шестерова Л.Є. Вплив функціонального стану та вестибулярного аналізатора на фізичну підготовленість школярів 11-15 років // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Збірник наукових праць за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХПУ), 2003. - №7, - С.19 – 24.

THE CORRELATION INDICES OF THE DEXTERITY DEVELOPMENT
AND OF THE ENDURANCE WITH VESTIBULAR STABILITY
OF CHILDREN OF JUNIOR AGE

Irina MASLYAK

Kharkiv State Academy of Physical Culture

Annotation. Indices of the level of dexterity development and of the endurance, of the functional state of the vestibular analyzer and their interconnection with pupils of 1-3 forms are reflected in

ЕЛЕМЕНТИ ДИХАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ ЙОГИ ТА ЇХ ВПЛИВ
НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ДИХАЛЬНОЇ
ТА СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМ У ДІТЕЙ ХВОРИХ НА
СКОЛІОЗ 1 СТУПЕНЮ

Наталія Мельник

Харківська державна академія фізичної культури

У літературних джерелах немає однозначних даних із приводу частоти сколіотичної деформації: так одні автори вважають, що частота даного захворювання коливається в межах 0,6-14,9% випадків серед школярів, інші вказують, що сколіоз складає від 2,6-70% випадків серед деформацій опорно-рухового апарату (Халєбський, 2002, Потапчик, Дідур, 2001).